

3.7.2026

KOSKI TL

Liisanniittu

Aurinkovoimapuistoalueen arkeologinen inventointi 2026

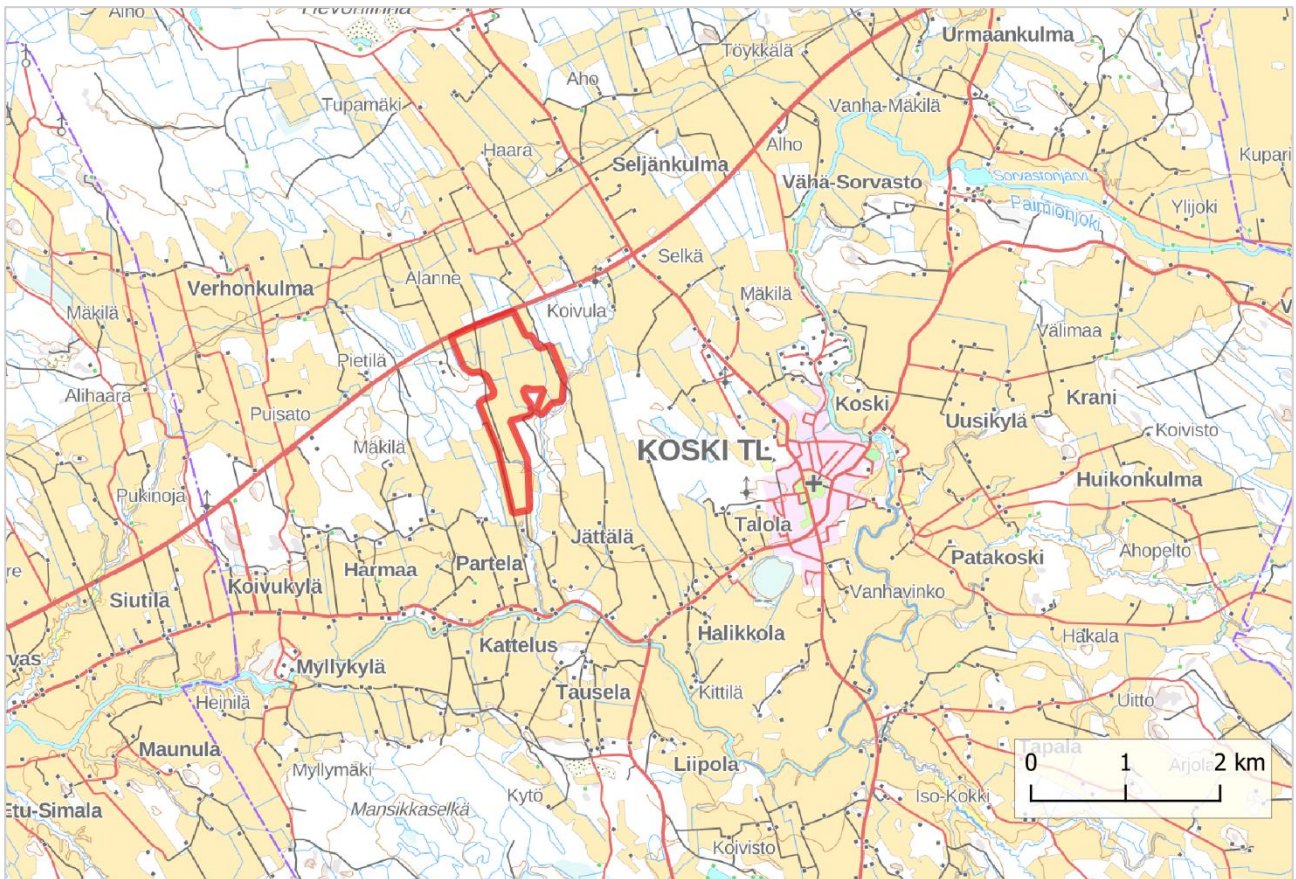
Tilaaaja:
Nosto Consulting Oy

Toteuttaja:
Heilu Oy

Tiivistelmä

Koski TL:n taajaman länsipuolelle on suunnitteilla uusi aurinkovoimala. Heilu Oy laati hankkeeseen liittyvän arkeologisen inventoinnin heinäkuussa 2026. Selvityksessä tarkasteltiin alueen muinaisjäännöspotentiaalia vanhojen karttojen, 5 p laserkeilausaineiston ja lähialueella aiemmin tehtyjen arkeologisten tutkimusten ja tunnettujen muinaisjäännöskohteiden pohjalta. Kenttätöissä tarkastettiin potentiaaliset maastonkohdat.

Hankealueella ei sijainnut tunnettuja muinaisjäännöskohteita ennen inventointia, eikä maastotöissä havaittu uusia kohteita.

Kartta 1. Lähestymiskartta. Inventointialue on rajattu punaisella.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Alueen ympäristö ja historia	4
3. Arkeologinen inventointi	6
4. Tulokset	7
Lähteet.....	9

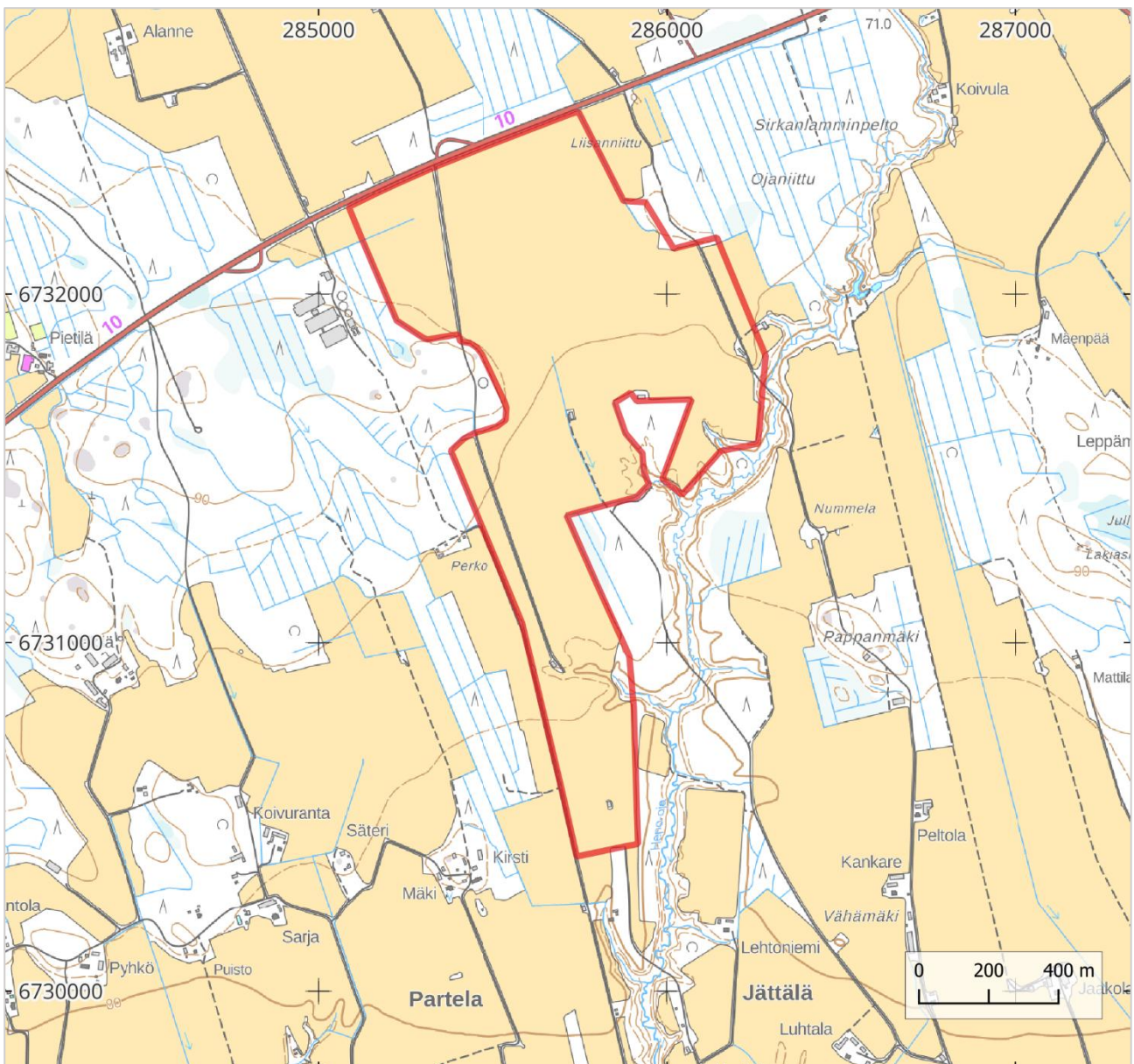
Tutkimuksen perustiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijät:	FM Kalle Luoto (vastaava tutkija) FM Sinikka Kärkkäinen (valmistelut, maastotyöt, raportointi)
Tutkimusten rahoittaja:	Nosto Consulting Oy
Tutkimusalueen koko:	105 hehtaaria
Kenttätyöaika:	30.6.2026
Sijainti:	Koski TL:n länsipuoli, Turuntien ja Paimionjoen välinen peltoalue
Lähialueen aiemmat tutkimukset:	Anna-Liisa Hirviluoto pikainventointi 1973 Timo Sepänmaa & Terhi Lehtonen inventointi 1989
Käytetty koordinaatisto:	ETRS-TM35FIN, korkeus N2000
Taustakartat:	Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelu (WMTS) 7/2026
5 p aineiston käyttölisenssi:	MML 9389697759/05 00 00/2026 (Maanmittauslaitos)
Kansikuva:	Hankealue on kauttaaltaan tasaista peltoa. Kuva otettu alueen koilliskulmasta lounaaseen.

1. Johdanto

Koski TL: n taajaman länsipuolella on meneillään uuden aurinkovoimahankkeen suunnittelu. Alue sijoittuu maatalouskäytössä olevalle pellolle ja sen pinta-ala on noin 105 hehtaaria. Alueelta ei ollut tiedossa muinaisjäännöskohteita ennen inventointia, eikä alueellisella vastuumuseolla ollut tiedossa uusia löytöpaikkoja tai muita huomioita hankkeeseen liittyen.

Heilu Oy toteutti arkeologisen inventoinnin kesä-heinäkuussa 2026. Työn tavoitteena oli selvittää, sijaitseeko alueella tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, jotka tulee huomioida hankkeen valmistelussa.

Kartta 2. Inventointialue on rajattu punaisella.

2. Alueen ympäristö ja historia

Liisanniitun hankealue sijaitsee noin kolme kilometriä Koski TL:n keskustaaajamasta länteen. Alue sijaitsee Paimionjoen pohjoispuolella ja siihen laskevan sivu-uoman, Hepo-ojan, länsipuolella. Pohjoisessa alue rajautuu Turuntiehen. Alueen maaperä on pääosin savea, mutta Hepo-ojan varrella on muutamia hyvin pienialaisia hiekkaisia maastonkohtia. Maastonkorkeus on 81,5–87,5 m mpy.

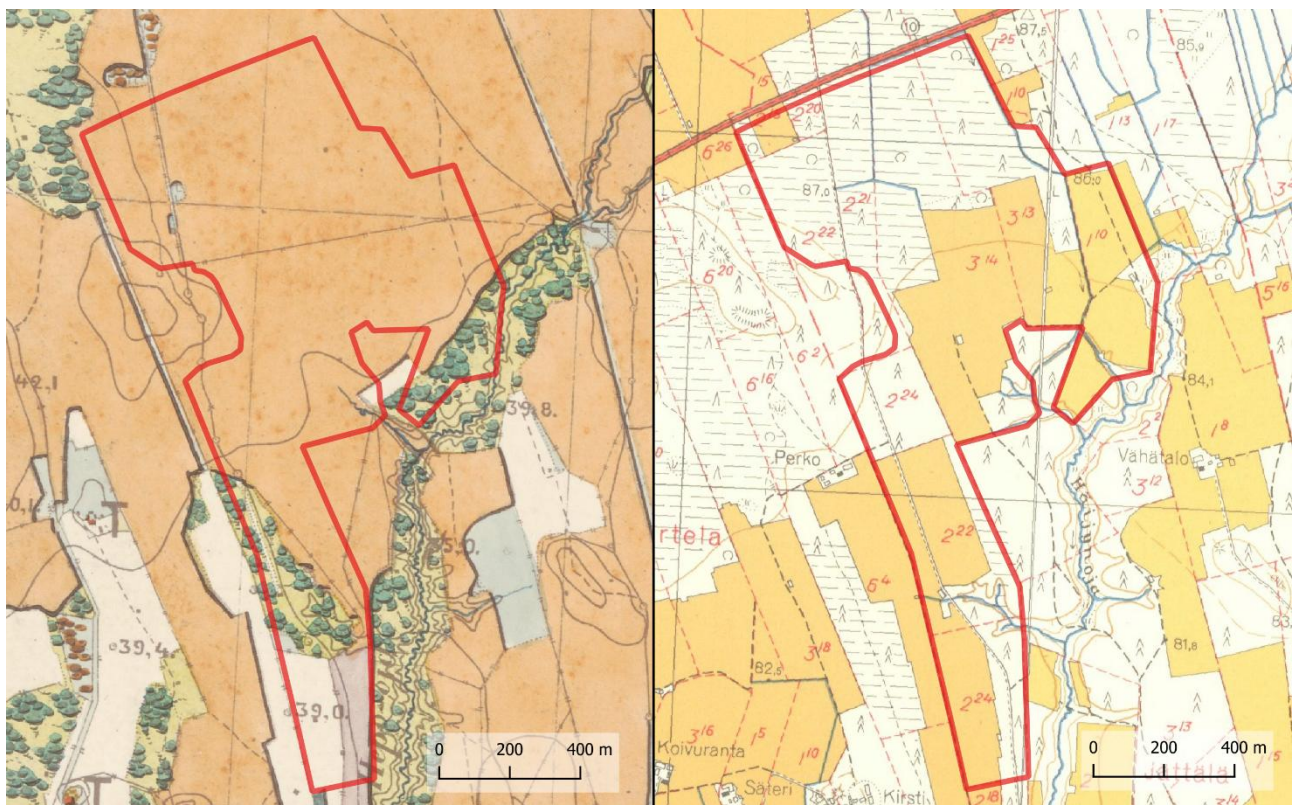
Jääkauden jälkeen Koski TL:n alueet olivat merenpinnan alla. Maa on alkanut paljastua Ancyclusjärvikauden aikana, ja noin 7500 eaa mennessä alue on ollut kuivaa maata. Paimionjoen ja Hepo-ojan pinnat ovat meren pinnan laskuvaiheessa olleet vielä useita metrejä nykyistä korkeammalla. Paimionjokilaaksosta tunnetaan kivikautisia asuinpaikkoja noin 72–80 metrin korkeustasoilta. Hankealueen lähimmät tunnetut kivikautiset kohteet sijaitsevat reilun kilometrin päässä alueen eteläpuolella. Ei ole täysin pois suljettua, etteikö Hepo-ojan varsilla olisi voinut sijaita lyhytaikaisia rantasidonnoisia esihistoriallisia asuin- tai leiripaikkoja. Pronssi- tai rautakautisia kohteita alueen läheisyydestä ei tunneta.

Koski TL: n kyläasutuksen arvioidaan alkaneen viimeistään 1300-luvulla. Inventointialue on kuulunut Jättälän kylään, josta ensimmäinen maininta on 1500-luvun maakirjoista. Jättälän kylän talot ovat sijainneet 1,4 km alueesta kaakkoon ja hankealue on ollut kylän takametsää ja niittyä. Hankealueen länsiraja kulkee Jättälän ja Partelan historiallisen ajan kylien rajaa pitkin, joka on myös yhä käytössä oleva kiinteistöraja. Asutusta hankealueella ei ole vanhojen karttojen mukaan koskaan ollut. Alue on raivattu kokonaisuudessaan pelloksi vasta 2000-luvulla.

Ei ole tarkkaa tietoa, onko hankealueella liikuttu aikaisemmin arkeologien toimesta. Koski TL: n kunnassa on tehty muinaisjäännösten pikainventointi vuonna 1973 (Anna-Liisa Hirviluoto) ja Timo Sepänmaa & Terhi Lehtonen (Turun yliopisto) ovat inventoineet Koski TL:n alueella vuonna 1989.

Kartta 3. Vasemmalla inventointialue isojakokartalla (v. 1800) ja oikealla pitäjänkartalla (v. 1842).

Kartta 4. Vasemmalla alue senaatin kartalla (v. 1880) ja oikealla peruskartalla (v. 1963).

3. Arkeologinen inventointi

Inventointia valmisteltaessa haettiin aluetta kuvaavat 5 p laserkeilausaineistot Maanmittauslaitokselta. Niistä tarkasteltiin arkeologisesti mielenkiintoisia maastonmuotoja, kuten muinaisrantoja ja erilaisia kuoppajäännöksiä, esimerkiksi hiilimiiluja. GTK:n maaperäkarttarajapinnasta (20k) tarkastettiin alueen maaperän lajit.

Paimionjokilaakson muinaisrantavaiheita selvitettiin aikaisempien arkeologisten tutkimusten sekä Maannousu.info -sivuston tietojen avulla. Hankealueen lähellä sijaitsevien tunnettujen muinaisjäännöskohteiden tiedot ja aikaisemmat tutkimusraportit käytiin läpi Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi). Alueelliselta vastuumuseolta tiedusteltiin mahdolliset uudet irtolöydöt ja muut huomioitavat asiat, joita ei ollut.

Alueen historiallisen ajan maankäyttöä selvitettiin vanhojen karttojen avulla. 1800–1900-lukujen karttoja (isojako-, pitäjän-, senaatin- ja peruskartat) haettiin Kansallisarkiston ja Maanmittauslaitoksen verkkosivustoilta sekä Vanhat kartat.fi- verkkosivustolta. 1900-luvun karttoja (pitäjän- ja peruskartat) tarkasteltiin Paitulin WMS-rajapinnan kautta. Kartoista selvitettiin, onko alueella sijainnut asutusta tai muuta arkeologisesti mielenkiintoista, kuten historiallisen ajan kylien rajoja.

Maastotyöt tehtiin FM Sinikka Kärkkäisen toimesta 30.6.2026. Alue käveltiin läpi potentiaalisin osin tehden pieniä koepistoja lapiolla. Huomiota kiinnitettiin muutamaan Hepo-ojan varren hiekkaisempaa maastonkohtaan sekä historiallisen ajan kylien raja-alueen länsireunassa.

Maastossa kuljetut reitit tallennettiin Garmin Montana 620 GPS- paikantimella (tarkkuus ± 5 m). Inventoinnin kulkua dokumentoitiin valokuvin.

Kuva 1. Hepo-ojan kumpuilevaa reunaa inventointialueen eteläosassa. Koilliseen.

Kuva 2. Jättäläntie kulkee Hepo-ojan yli inventointialueen itäreunassa. Alueen hiekkaista maanpintaa ja peltoaluetta tarkasteltiin kivistä löytöjä silmällä pitäen. Etelään.

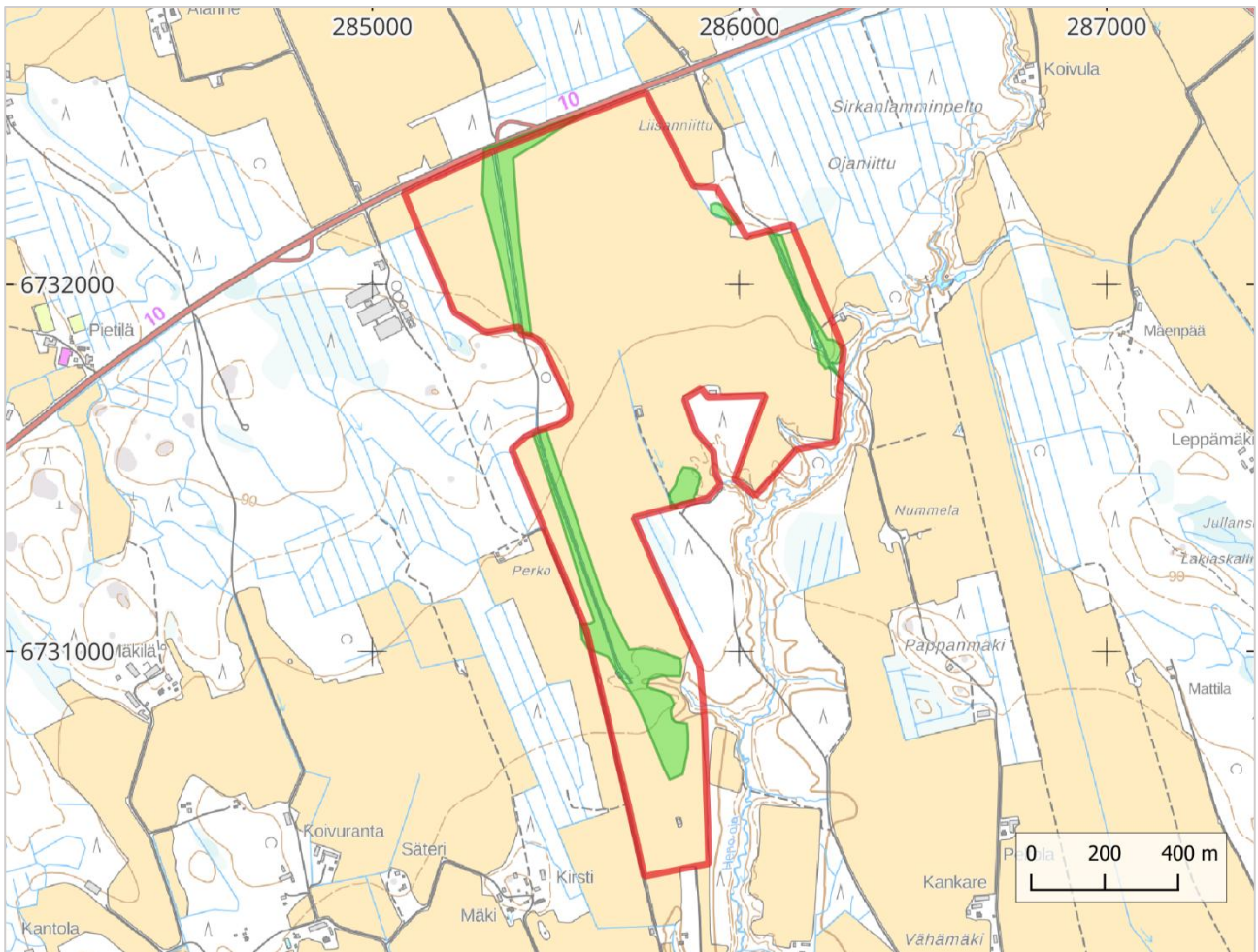
4. Tulokset

Allekirjoittanut toteutti Koski TL: n Liisanniitun pellolle suunnitellun aurinkovoimapuiston alueen arkeologisen inventoinnin maastotyöt 30.6.2026. Hankealueen länsireuna kulkee historiallisen ajan kylvien rajaa pitkin. Taitepisteessä ei havaittu selkeää rajamerkkiä.

Peltoalue oli inventoinnin aikana kauttaaltaan peitteinen, joten kattava pintapoiminta ei ollut mahdollista. Ennakkotarkastelun perusteella Hepo-ojan varrella sijaitsevat hiekkaisemmat maastonkohdat alueen itäreunassa Jättäläntien varrella ja pellolla alueen eteläosassa olivat ainoat hieman mielenkiintoiset kohdat esihistorian osalta. Pellon pintaa silmäiltiin heinän seasta ja viljan istutusväleistä, ja alueille tehtiin kourallinen lapionpistoja. Esihistoriaan viittaavia löytöjä ei tehty. Vaikka havainnointimahdollisuudet olivat aika huonot, on melko todennäköistä, ettei alueella sijaitse tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Sinikka Kärkkäinen
Pälkäneellä 3.7.2026

Kalle Luoto
Tampereella 3.7.2026

Kartta 5. Maastossa tarkastetut alueet on merkitty kartalle vaaleanvihreällä.

Lähteet

Tutkimusraportit:

Museovirasto: (https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_default.aspx)

- Sepänmaa, Timo ja Lehtonen, Terhi 1990. Kosken TL. Muinaisjäännösinventointi 1989. Turun Yliopiston arkeologian laitos.

Kartat:

Kansallisarkisto: (<https://astia.narc.fi/uusiastia/index.html>)

- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 2022 11+08 Ia.* -/- - Koski TI (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 18.6.2026. v. 1842
- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ib.* Senaatin kartasto. XI 20 [Koski] (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 29.6.2026. v. 1880
- Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. MHA U Uudistuskartat ja -asiakirjat. A TURUN JA PORIN LÄÄNI. Koski. A43:5/1-4 Jättälä; Isojako (1800–1800). Kansallisarkisto. Viitattu 18.6.2026.

Maanmittauslaitos:

- Paituli WMS-rajapinta:
 - o Pitäjänkartta 1912–1968
 - o Peruskartta 1960–1969

Digitaaliset lähteet:

- Maannousu.info <https://maannousu.info/map>
- Muinaismuistot.info <https://muinaismuistot.info/>